

Llum nova sobre els E

Un ambiciós pla editorial, dues exposicions, un congrés i la pel·lícula de 'Josafat' revaloren Aurora i Prudenci Bertrana

Eva Vázquez
GIRONA

Prudenci i Aurora Bertrana són dos dels escriptors catalans sobre els quals ha pesat més la llosa de la malastrugança, en gran part perquè l'infortuni de les seves vides –tots dos van acabar morint arraconats i en la misèria– va ingressar tan aviat en la seva obra literària, que va arribar a constituir una espècie d'estil. Prolongar, però, aquest mal aire fet de terboleses, esgarriances i soledats en la recepció crítica del seu llegat, com si tothom s'hagués pres al peu de la lletra el que no era sinó una elaboració literària, ha estat un error de consideració que, en els últims anys, la iniciativa de l'editorial Ela Geminada, en el cas del pare, i el progressiu reconeixement dels estudis de gènere, en el cas de la filla, han contribuït a anar reparant.

La institucionalització de l'Any Bertrana, que commemora en un mateix i ambiciós programa presentat ahir a Girona el 150è aniversari del naixement del pare i el 125è de la filla, és la culminació d'un procés de restitució a la literatura catalana de dues de les seves figures més sensacionals. Exagerat? Gens ni mica. A Prudenci Bertrana es deu la construcció d'un dels mites més perdurables de l'imaginari autòcton, al altura del comte Arnau maragallà, amb la gràcia que Josafat és molt més carnal, a banda d'una riquíssima obra narrativa, una aguda mirada periodística

disseminada pels nombrosos diaris i revistes en què va col·laborar o que va fundar, des de *Vida o Lectura* a *La Campana de Gràcia*, *La Pàtria* o *El Poble Català*, i una producció dramàtica que va proporcionar-li els últims anys una certa fama teatral. I costaria trobar cap altra escriptora de principis del segle XX amb la intrepidesa d'Aurora Bertrana, intèrpret de jazz als cafès dels baixos fons, viatgera precoç a la Polinèsia i el Marroc, reportera de primera hora del feminisme modern, i testimoni compromès tant de la Guerra Civil com de la Segona Guerra Mundial des del seu exili ginebrí.

El programa presentat ahir pel conseller de Cultura, Santi Vila, al Museu d'Art de Girona, es proposa, doncs, donar visibilitat a les múltiples facetes dels dos escriptors i trencar d'aquesta manera una certa caricaturització que ha tendit a representar Prudenci Bertrana com l'ombra trista de Santiago Rusiñol i a reduir Aurora Bertrana al retrat glamurós d'aventurera o, encara pitjor, al de la fadrina esquerra dels anys de Vilada. "Cal explicar i donar a conèixer el patrimoni literari que tots compartim, i per això és indispensable homenatjar i valorar els escriptors del passat", va declarar Santi Vila, que va subratllar el paper central en els actes de celebració que tindrà Girona, sobre la qual va dir: "No és la ciutat trista, llòbrega i medieval de què es planyia Bertrana, on els gestos són po-

rics i les veus hipòcrites, sinó que des de fa anys Girona té la valentia de crear, i això ens la fa imprescindible." De fet, és a la Biblioteca de Lletres de la Universitat de Girona on es conserva el Fons Prudenci i Aurora Bertrana, que junt amb el que custodia l'Arxiu Històric de Barcelona ha de permetre una doble operació editorial: recuperar l'obra menys coneguda de Prudenci Bertrana, continuant la labor heroica iniciada el 2013 per Edicions de l'Ela Geminada amb la incorporació de l'obra periodística i dramàtica a la narrativa completa ja en curs, i rescatant dels llimbs, quasi en la seva to-

Neus Real ha escrit la biografia de la filla i Acontravent editarà els articles del pare

talitat, la d'Aurora Bertrana, absent del circuit comercial des de fa dècades i algunes obres de la qual no s'han arribat a editar mai.

Comissariat per l'editor de l'Ela Geminada i professor de filosofia de la UdG Oriol Ponsatí-Murlà, l'Any Bertrana s'inaugurarà ofi-

cialment a Tordera el 19 de gener, data exacta del naixement de Prudenci Bertrana, amb l'estrena de l'espectacle musical *Més Bertrana, més!*, dirigit per Joan Teixidó i amb la participació de la Cobla Ciutat de Girona, tot i que la cerimònia institucional d'obertura no serà fins a l'1 de març al Palau de la Generalitat. Entre els actes més destacats del programa, identificats amb el logotip dissenyat per l'olotina Gràfic Roll d'una A i una P enllaçades per la B compartida del cognom, hi ha el rodatge de l'adaptació cinematogràfica de *Josafat*, que dirigirà Xavier Puebla; dues exposicions de gran format: una

sobre el Bertrana pintor al Museu d'Art de Girona (maig) i una altra sobre pare i filla al Museu d'Història també de Girona (octubre), i un congrés acadèmic previst per al desembre coorganitzat per la UdG, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut d'Estudis Catalans. L'objectiu prioritari de la commemoració és, però, incentivar les publicacions. De moment, estan previstos una biografia d'Aurora Bertrana (serà la tercera, després de les de Catalina Bonnin i Maribel Gómez), a cura de Neus Real; una altra de Prudenci Bertrana escrita per Xavier Sanjuan, i la recopilació dels articles del pare a

Bertrana

El desgraciat que feia gràcia

No hem pas de dubtar que Josep Pla, que sentia aversió per la pedanteria, respectava Prudenci Bertrana, que Joan Corominas considerava, junt amb Maragall, l'escriptor "més robust i representatiu" de la literatura catalana del canvi de segle. Però el retrat de passaport que va dedicar-li ha contribuït a perpetuar la

imatge del Bertrana incomprès, desastrat i amargat. Li havien sobrevingut tantes desgràcies, començant per la mort de tres dels seus quatre fills, i tenia tanta propensió a parlar-ne i amb tanta amenitat, que Pla el veia més aviat com una font inesgotable d'anècdotes, "un dels homes més divertits del país".

El Poble Català per l'editorial Acontravent. El Club Editor, per la seva banda, té previst relançar les dues novel·les de guerra d'Aurora Bertrana, *Entre dos silencis* i *Tres presoners*. A més, Éditions

L'Harmattan acaba de publicar *Josafat* en francès, en traducció d'Anna-Maria Corredor i Gilles Groult, i en breu Peter Bush en publicarà la versió anglesa a Francis Boutle Publishers. ■